

COM ESTAN ORDENATS ELS MOL.LUSCS DE VILASSAR?

Com els de tot arreu. De l'ordenació científica dels éssers vius en diem *sistemàtica*. Carl von Linné (1707-1778) fou un naturalista suec que va influir decisivament en el desenvolupament de la sistemàtica. Per tant si no t'agrada dona-li les culpes a ell.

Veus-t'ho ací:

TIPUS MOL.LUSCS

CLASSE ESCAFÒPODES

Dentalium vulgare (Da Costa, 1778)

CLASSE GASTERÒPODES

Ordre Arqueogasteròpodes

Fissurella nubecula (L., 1758)

Patella caerulea (L., 1758)

Patella ulyssiponensis (Gmelin, 1791)

Monodonta turbinata (Born, 1778)

Jujubinus striatus (L., 1758)

Gibbula magus (L., 1758)

Gibbula varia (L., 1758)

Gibbula philberti (Récluz, 1843)

Gibbula richardi (Payr, 1826)

Clanculus cruciatus (L., 1758)

Tricolia pullus (L., 1758)

Tricolia tenuis (Mich, 1829)

Ordre Mesogasteròpodes

Littorina neritoides (L., 1758)

Alvania cimex (L., 1758)

Rissoa ssp.

Turritella communis (Risso, 1826)

Turritella turbona (Monter., 1877)

Cerithium vulgatum (Bruguière, 1792)

Bittum reticulatum (Da Costa, 1778)

Monophorus perversus (L., 1758)

Epitonium commune (Lamarck, 1822)

Calyptraea chinensis (L., 1758)

Aporrhais pespelecani (L., 1758)

Trivia pulex (Solander, 1828)

Trivia arctica (Pult., 1789)

Trivia monacha (Da Costa, 1778)

Natica hebraea (Martyn, 1784)

Euspira nitida (Donovan, 1804)

Pomatias elegans (Müller, 1774) (x)

Ordre Neogasteròpodes

Hexaplex trunculus (L., 1758)
Bulinus brandaris (L., 1758)
Ocenebra ericaneus (L., 1758)
Ocinebrina edwardsii (Payr, 1826)
Thais lacera (Born, 1778)
Columbella rustica (L., 1758)
Nassarius mutabilis (L., 1758)
Nassarius granum (Lamarck, 1822)
Nassarius reticulatus (L., 1758)
Nassarius incrassatus (Stroem, 1768)
Ciclope pellucida (Risso, 1826)
Vexillum ebenus (Lamarck, 1811)
Gibberula miliaria (L., 1758)
Conus mediterraneus (Hwass, 1792)

Ordre Estilomatòfors

Rumina decollata (L., 1758) (x)
Theba pisana (Müller, 1774) (x)
Eobania vermiculata (Müller, 1774) (x)
Otala punctata (Müller, 1774) (x)
Cepaea nemoralis (L., 1758) (x)
Helix aspersa (Müller, 1774) (x)

CLASSE BIVALVES**Ordre Arcoides**

Arca noae (L., 1758)
Glycymeris bimaculata (Poli, 1795)
Glycymeris insubrica (Brocchi, 1814)

Ordre Mytiloides

Mytilus galloprovincialis (Lamarck, 1819)
Mytilaster minimus (Poli, 1795)
Gregariella petagnae (Scacchi, 1832)
Modiolus barbatus (L., 1758)

Ordre Pterioides

Chlamys varia (L., 1758)
Aequipecten opercularis (L., 1758)
Pecten jacobaeus (L., 1758)
Lima exilis (Wood, 1839)
Anomia ephippium (L., 1758)
Ostrea edulis (L., 1758)

Ordre Veneroides

Loripes lacteus (L., 1758)
Acanthocardia tuberculata (L., 1758)
Acanthocardia aculeata (L., 1758)
Cerastoderma glaucum (Poiret, 1789)
Laevicardium crassum (Gmelin, 1791)
Mactra stultorum (L., 1758)
Spisula subtruncata (Da Costa, 1778)
Donacilla cornea (Poli, 1795)
Ensis ensis (L., 1758)
Ensis minor (Chenu, 1843)
Tellina nitida (Poli, 1791)
Tellina tenuis (Da Costa, 1778)
Donax variegatus (Gmelin, 1791)
Donax trunculus (L., 1758)
Donax semistriatus (Poli, 1795)
Venus verrucosa (L., 1758)
Venus casina (L., 1758)
Callista chione (L., 1758)
Dosina lupinus (L., 1758)
Dosinia exoleta (L., 1758)
Tapes decussatus (L., 1758)
Paphia aurea (Gmelin, 1791)
Chamaelea gallina (L., 1758)
Irus irus (Wood, 1839)

ABANS D'UTILITZAR LES CLAUS CAL TENIR EN COMPTE QUE

Les claus estan pensades per treballar les closques que arriben més habitualment a la sorra de les platges de Vilassar. Això vol dir dues coses: d'una banda, no cobreixen la totalitat dels mol.luscs de poca fondària d'aquestes costes, només els que són més freqüents i, d'altra banda, no permeten identificar mol.luscs de profunditat (com ara alguns que poden aparèixer al voltant de les barques i estris dels pescadors). Per abastar-los tots calen treballs científics especialitzats.

La nomenclatura específica emprada correspon al treball de Sabelli, Giannuzzi-Savelli i Bedulli (1990). Com que la major part dels llibres divulgatius són anteriors a aquest treball, és inevitable que utilitzin d'altres criteris nomenclaturals, això pot dificultar el trobar algunes de les espècies classificades amb aquestes claus (per tal de veure dibuixos o fotografies, per exemple). Per això hem inclòs un llistat amb les sinonímies més freqüents, que has de consultar abans d'anar als llibres.

Per anar bé, convé que disposis de closques completes i el més fresques i menys erosionades possible. Es pot produir algun col.lapse classificatori força empipador per manca de caràcters conculògics significatius.

I ARA PASSEM A UTILITZAR LES CLAUS

Sempre tens dues opcions que has de llegir i entendre per complet. Comença per la primera clau, tria l'opció i ves allà on t'envii per continuar. Quan arribis a un nom científic, comprova que sigui el bo amb l'ajut d'il·lustracions (i si cal descripcions) d'altres llibres. Ah!, i no facis trampes.

CLAU GENERAL

A.-Closca formada d'una peça en forma d'ullal d'elefant: **Dentalium vulgare (ullal)**

-Closca diferent: veure B

B. -Closca formada per dues valves (*petxines*) : BIVALVES (opció 51 i següents)

-Closca formada per una sola peça helicoidal (*cargols*) o cònico-aplanada (*pegellides*): GASTERÒPODES (opció 1 i següents)

CLAU DE GASTERÒPODES

1. Obertura amb canal sifonal, encara que sigui molt curt.....	2
- Obertura sense canal sifonal	23
2. Espira sense relleu destacat	3
- Espira amb relleu evident	10
3. Darrera volta molt gran i cònica.....	4
- Darrera volta no cònica	6
4. Més d'un cm. de llargària	5
- Closca molt petita, d'uns pocs mm. de llargària: Gibberula miliaria	
5. Llavi extern denticulat: Columbella rustica (ballaruga)	
- Llavi extern no denticulat : Conus mediterraneus (ballaruga cònica)	
6. Columel·la amb plecs.....	7
- Columel·la sense plecs.....	8
7. Closca de tons clars i menys de 5 mm: Gibberula miliaria	
- Closca de tons foscos, més gran: Vexillum ebenus	
8. Closca més ampla que alta: Cyclope pellucida (ull de cíclop)	
- Closca més alta que ampla.....	9
9. Sutura molt pronunciada, voltes força globoses: Nassarius mutabilis (cargolet, margarida llisa)	
- Sutura poc pronunciada, voltes poc globoses: Nassarius granum	
10. Espira munida de tubercles, de vegades espinosos.....	11
- Espira amb relleu costulat o reticulat, però no tuberculat	17
11. Llavi extern emetent 4 grans expansions de manera palmada: Aporrhais pespelecani (peu de pelicà)	
- Llavi extern sense aquesta característica.....	12
12. Canal sifonal perllongant-se molt a la darrera volta	14
- Canal sifonal destacant-se poc a la darrera volta	13
13. Closca més de dues vegades més llarga que ampla: Cerithium vulgare (pada)	
- Closca més de dues vegades més llarga que ampla: Thais lacera (porpra, cornet, cargol)	

14. Canal sifonal obert.....	15
- Canal sifonal tancat, tubular, almenys en part	16
15. Canal sifonal tant o més llarg que la resta de l'escapa: Bulinus brandaris (cargol punxenc, canyadilla)	
- Canal sifonal més curt que la resta de l'escapa: Hexaplex trunculus (cornet, cargol)	
16. Closca amb abundants costelles longitudinals grans: Ocenebra erinaceus (cornet eriçonat)	
- Closca amb poques o cap costella longitudinal: Ocenebrina edwardsii	
17. Obertura molt allargada i prima, ocupant tota la base de la closca.....	18
- Obertura més ampla, almenys ovalada.....	20
18. Costelles envoltant totalment la closca.....	19
- Costelles atenuant-se i desapareixent cap el dors de la closca: Trivia pulex (porcel.laneta, gra de cafè)	
19. Tres taques fosques al dors: Trivia monacha (porcel.laneta, gra de cafè)	
- Sense taques dorsals: Trivia arctica (porcel.laneta, gra de cafè)	
20. Espira constituïda per 8 o més voltes.....	21
- Espira constituïda per menys de 8 voltes.....	22
21. Closca dextrògira: Bittium reticulatum	
- Closca sinistrògira: Monophorus perversus	
22. Closca de més de 10 mm d'altura: Nassarius reticulatus (margarida)	
- Closca més petita: Nassarius incrassatus (margarideta)	
23. Closca cònico-aplanada, no cargolada (pellegides).....	24
- Closca cargolada.....	27
24. Closca amb un foradet a l'àpex: Fissurella nubecula	
- Closca sense l'àpex foradat	25
25. Closca no costulada: Calyptraea chinensis (barret xinès)	
- Closca costulada.....	2
26. Closca amb poques (6 o 7) costelles radials fortes, interior amb tonalitats blavoses: Patella caerulea (pegellida, barretet)	
- Closca amb moltes costelles radials fortes, interior de tonalitats blanc- grogoses: Patella ulyssiponensis (pegellida, barretet)	
27. Espira formada per 8 o més voltes.....	28
- Espira formada per menys de 8 voltes.....	30
28. Voltes costulades longitudinalment: Epitonium commune (barrina)	
- Voltes no costulades longitudinalment	29
29. Voltes de contorn arrodonit: Turritella communis (barrina)	
- Voltes de contorn aplanat: Turritella turbona (barrina)	
30. Closca més alta que ampla	31
- Closca més ampla que alta	40
31. Perifèria de la darrera volta arrodonida.....	32
- Perifèria de la darrera volta angulosa: Jujubinus striatus	
32. Relleu fortament reticulat: Alvania cimex	
- Relleu no fortament reticulat	33
33. Closca amb melic: Euspira nitida	
- Closca sense melic.....	34

34. Obertura nacrada interiorment: Monodonta turbinata (ballaruga, baldufa)	
- Obertura no nacrada interiorment.....	35
35. Amplada superior a 6 mm.....	36
- Amplada inferior o igual a 6 mm.....	37
36. Espira truncada: Rumina decollata (x)	
- Espira no truncada : Pomatias elegans (x)	
37. Coloracions vermelloses.....	38
- Coloracions fosques o blanquinoses.....	39
38. Voltes molt globoses i sutura enfonsada. Colors vius: Tricolia pullus	
- Voltes poc globoses i sutura poc enfonsada. Colors tènues: Tricolia tenuis	
39. Color marró i negre. Espira poc elevada: Littorina neritoides	
- Color blanquínos. Espira elevada: Rissoa ssp.	
40. Melic obert i vistós.....	
41- Sense melic, o molt petit i parcialment cobert per un replec del peristoma.....	46
41. Closca llisa o quasi	42
- Closca amb relleu evident	44
42. Melic amb una forta costulació interior: Natica hebraea (cargol de lluna)	
- Melic sense costulació interior.....	43
43. Voltes anguloses, donant a l'espira un aspecte graonat: Gibbula varia	
- Voltes arrodonides, espira sense aspecte graonat: Gibbula richardi	
44. La zona superior de les voltes més grans presenta un relleu ondulat: Gibbula magus	
- Sense aquesta característica.....	45
45. Base arrodonida: Clanculus cruciatus	
- Base aplanada, de contorn angulós: Gibbula philberti	
46. Obertura nacrada interiorment: Monodonta turbinata (ballaruga)	
- Obertura sense nacre.....	47
47. Quasi tot el peristoma contacta amb un pla horitzontal al deixar-hi reposar la closca: Helix aspersa (bover, sapenc) (x)	
- Només una petita part del peristoma contacta amb un pla horitzontal al deixar-hi reposar la closca.....	48
48. Obertura de color marró molt fosc interiorment: Otala punctata (vinyal, jueu) (x)	
- Obertura de tonalitats clares interiorment.....	49
49. Closca amb el melic petit i cobert en part per un plec del peristoma: Theba pisana (cargolí) (x)	
- Closca sense melic.....	50
50. Peristoma fosc: Cepaea nemoralis (gitana, cargol de camp) (x)	
- Peristoma clar: Eobania vermiculata (monja, cristià) (x)	

(x) Les espècies assenyalades són en realitat terrestres. La seva presència al detrític costaner és deguda a que han estat portades fins a la mar per les rierades.

CLAU DE BIVALVES

51. Xamera rectilínia, amb més de 20 dents: Arca noae (capseta, peu de cabrit)	
- Xarnera més o menys corbada i amb menys dents.....	52
52. Valves amb costelles longitudinals molt marcades.....	53
- Valves sense costelles longitudinals evidents.....	5
53. Vèrtex amb orelletes.....	54
- Vèrtex sense orelletes.....	57
54. Les dues valves blanques: Lima exilis (pinta blanca)	
- Almenys una valva de color diferent al blanc.....	55
55. Valva superior convexa i inferior plano-còncava. Menys de 18 costelles per valva: Pecten jacobaeus (petxina de Pelegrí, vano)	
- Les dues valves convexes. 18 o més costelles per valva.....	56
56. Les dues valves de coloració igual, entre lila fosc i vermellós: Chlamys varia (pinta)	
- Les dues valves de coloració diferent, la superior heterogènia (sovint a bandes) i la inferior blanquinosa: Aequipten opercularis (xel, xelet)	
57. Costelles amb tubercles o espines.....	58
- Costelles sense relleu evident: Cerastoderma glaucum (escopinya de gallet)	
58. Costelles amb espines: Acanthocardia aculeata (escopinya punxenca)	
- Costelles amb tubercles: Acanthocardia tuberculata (rallot)	
59. Closca clarament més llarga que ampla.....	60
- Closca igual o més ampla que llarga.....	64
60. Valves de color beige-rosat: Laevicardium crassum	
- Valves de color fosc.....	61
61. Valves negre-lilàcies, vèrtex agut: Mytilus galloprovincialis (musclo de roca)	
- Valves marronoses, vèrtex arrodonit.....	62
62. Valves no peludes: Mytilaster minimus	
- Valves parcialment peludes.....	63
63. Closca d'amplada i gruix similars, de llargària inferior a 15 mm.: Gregariella petagnae	
- Closca més ampla que gruixuda, de llargària superior a 15 mm: Modiolus barbatus (musclo barbut)	
64. Valves força lluent, gairebé sense relleu extern.....	65
- Valves mats, sovint amb relleu extern evident.....	74
65. Lligament en posició lateral al vèrtex i visible des de l'exterior:.....	66
- Lligament interior central: Mactra stultorum (ou)	
66. Valves amb tot el contorn quasi circular: Dosinia lupinus	
- Valves de contorn no circular.....	67
67. Valves més de 3 vegades més amples que llargues.....	68
- Valves menys de 3 vegades més amples que llargues.....	69
68. Valves rectilínies: Ensis minor (navalla)	
- Valves curvilínies: Ensis ensis (navalla)	
69. Valves fines i translúcides.....	70
- Valves gruixudes i opaques.....	71

70. Contorn de les valves ovalat, poc angulós. Tamany sovint inferior a 2 cm. Color blanc, groc o rosat-vermellós:

Tellina tenuis

- Contorn de les valves allargat, amb un marge força angulós. Tamany superior a 2 cm. Color sempre groguenc: **Tellina nítida**

71. Closca ovalada, de color marró rosat, bandes longitudinals fosques:

Callista chione (lluenta, petxinot de sang)

- Sense aquestes característiques 72

72. Marges anterior i posterior arrodonits: **Donacilla cornea**

- Marge anterior angulós i el posterior arrodonit..... 73

73. Valves amb una banda longitudinal creixent ampla i clara: **Donax variegatus (tellerina)**

- Valves sense una banda clara: **Donax trunculus (tellerina)**

74. Valves de contorn irregular i variable, més o menys escamoses..... 75

- Valves de contorn ben definit, no gens escamoses..... 77

75. Interior de les valves lluent nacrat: **Anomia ehippium (fulla de rosa, patata fredida)**

- Interior de les valves blanc..... 76

76. Closca de menys de 2 cm., blanca o blanca grogosa: **Irus irus**

- Closca gran de color grisenc variable: **Ostraea edulis (ostra)**

77. Xarnera de cada valva formada per 10 o més dents similars 78

- Xarnera de cada valva formada per menys dents, asimètriques..... 79

78. Tot el contorn de les valves molt arrodonit: **Glycymeris bimaculata (petxinot, ametlla, ronyosa)**

- Contorn arrodonit-trapezoïdal: **Glycymeris insubrica (petxinot, ametlla, ronyosa)**

79. Marges, excepte el dorsal, ben arrodonits 80

- Marges més o menys angulosos 84

80. Línies creixement engruixides, amb tubercles o expansions laminars 81

-Línies de creixement engruixides o no i sense tubercles ni expansions 82

81. Tubercles damunt les línies de creixement a les zones marginals anterior i posterior: **Venus verrucosa (escopinya gravada)**

- Expansió laminar al llarg de cadascuna de les línies de creixement: **Venus casina (escopinya)**

82. Línies de creixement dèbils. Color blanquinós homogeni: **Loripes lacteus**

- Línies de creixement gruixudes. Color heterogeni i variable..... 83

83. Unes 10 línies de creixement per cada centímetre de longitud en la zona central de les valves: **Chamaelea gallina (xirla, rossellona)**

- Unes 20 línies de creixement per cada cm. longitud en la zona central de les valves: **Dosinia exoleta**

84. Lligament interior i centrat amb el vèrtex. Color blanquinós homogeni: **Spisula subtruncata**

- Lligament lateral, visible des de l'exterior. Color variable..... 85

85. Valves quasi tan llargues com amples: **Chamaelea gallina (xirla, rossellona)**

- Valves clarament més amples que llargues..... 86

86. Un dels marges laterals clarament angulós..... 87
 - Els dos marges laterals més o menys arrodonits..... 88
87. Valves translúcides grogues. Marge ventral no denticulat interiorment:
Tellina nitida
 - Valves opaques de color diferent. Marge ventral denticulat interiorment:
Donax semistriatus (tallerina)
88. Marges dorsal i ventral més o menys paral.lels. Interior de les valves blanquinós: **Tapes decussatus (cloïssa, grúmol)**
 - Marges dorsal i ventral no gens paral.lels. Interior de les valves grogós:
Paphia aurea (cloïssa groga)